

nr. 6 DECEMBER 2022 88. ÅRGANG

ORGANIST

bladet

TV-GUDSTJENESTER

**BØRN OG UNGE
SPILLER PÅ DR**

**LEIF THYBO I HUNDREDÅRET
FOR HANS FØDSEL**

DOKS

DANSK ORGANIST OG KANTOR SAMFUND

Dansk Organist og Kantor Samfund DOKS

Store Kannikestræde 8 – DK-1169 København K
Tlf. 33 79 16 85 (tr. 10-13)
doks@doks.dk - www.doks.dk
Sekretariatsleder: **Bjørn Arberg**
Mobil 21 47 04 30 (træffes ikke fredag)

Bestyrelse DOKS

Karin Schmidt Andersen formand
Hendriksholm Kirke
Store Kannikestræde 8 – DK-1169 København K
kasa@doks.dk
Tlf. 21 28 00 72

Poul Skjolstrup Larsen næstformand
Løgumkloster Kirke
skjolstrup@doks.dk
Tlf. 40 68 21 44

Anders Gaden kasserer
Helligåndskirken, Aarhus
anders@helligandskirken.dk
Tlf. 51 35 63 88

Bente Hogrefe Nielsen
Sjællands Kirkemusikskole
bente.hogrefe@mail.dk
Tlf. 29 67 13 01 - 46 96 46 92

Peter Bjerregaard
Godthaabskirken
pb@godthaabskirken.dk
Tlf. 26 36 87 61

Christina Beltoft
Nørre Tranders Kirke
beltoftchristina@gmail.com
Tlf. 98 14 91 73 - 61 71 91 73

Susanne Krog Thesbjerg
Sankt Hans Kirke, Odense
susannethesbjerg@hotmail.com
Tlf. 26 82 80 14

Akademikernes A-kasse

Vester Farimagsgade 13 - 1606 København V
Tlf. 33 95 03 95 - www.aka.dk

Organistbladet DOKS

Mikael Garnæs ansvarshavende redaktør
Tysk-fransk reformert Kirke
organistbladet@doks.dk - Tlf. 41 26 63 31
Abonnement: årligt kr. 600
Annoncer sendes til annoncer@doks.dk
Annoncepriser: Kontakt redaktør eller www.doks.dk
Deadline for redaktionelt stof til næste nummer: 3. januar
Deadline for annonce-materiale: 3. januar
Grafisk arbejde: spotON og RiisGraphics
Tryk: Litotryk A/S
Forsidegrafik: Helle Riis

INTROITUS Af Mikael Garnæs

UNGE ORGANISTER PÅ VEJ

De unge orgelspillere på forsiden er blandt de medvirkende i en serie børnegudstjenester, som DR-TV udsender i januar og februar fra Fredenskirken, Aarhus. Gudstjenester ikke blot for, men også med børn, hvor korsang, direktion og orgelspil er lagt i hænderne på de unge selv. Louise Boll, som er initiativtager til projektet, fortæller om det dobbelte formål. Dels vil hun give orgeleleverne et projekt, hvor deres egne grænser skulle flyttes, og dels vil hun vise en bredere offentlighed, at der faktisk er ret mange unge, som er gode til at spille orgel. Som Louise Boll siger, kan det måske give både børn og voksne et indblik i, hvor bredt et fag det er at være organist. Det har længe været klart, at der skal arbejdes med fødekæden i orgeluddannelsen for at sikre, at der også i fremtiden vil være tilstrækkeligt mange højt kvalificerede organister. Alle gode initiativer, der kan inspirere børn og unge til at tage orgelspillet op, er velkomne.

En af de markante personligheder i det 20. århundredes danske orgelverden var Leif Thybo, der i år ville være blevet 100 år. Det fejrer Inge Bønnerup med en portrættartikel, hvor orgelbevægelsens betydning som udgangspunkt for Thybos musik understreges. Orgelbevægelsens instrumenter forløste så at sige hans originale orgelstil, præget af en Stravinskij-inspireret rytmisk intensitet, en sangbar linjeføring og unik klanglig fantasi. Senere åbnede bekendtskabet med Arnold Schönberg og Alban Berg for et mere avanceret tonesprog med udvidet harmonik og skarpe dissonanser i Leif Thybos musik.

DOKS' næstformand Poul Skjolstrup Larsen har været på besøg i Budapest til den årlige "European Conference for Protestant Church Music", hvor kirkemusikere fra hele Europa mødes til erfaringsudveksling og horisontudvidelse. I det næsten rent lutherske Danmark kan man let komme til at kigge indad. Men det er vigtigt at huske, at der findes andre protestantiske konfessioner end lutherdommen, og andre musikalske traditioner end vores hjemlige. Mangfoldighed er en berigelse.

IND-HOLD

**BØRN OG UNGE
SPILLER TIL TV-
GUDSTJENESTER**

**12-13
REGISTERTAVLEN**

**7
KLUMME
SAMARBEJDET
OG TRIVSLEN
FUNKERER
AF SIG SELV**

**8-9
LEIF THYBO I
HUNDREDÅRET
FOR HANS
FØDSEL**

**10-11
ANMELDELSE
INDSIGTSFULD
LITURGISK
GRUNDBOG**

**14-15
ANMELDELSE
LÆSEVÆRDIG
BIOGRAFI**

**16
FORMANDEN HAR ORDET
RETTIDIG OMHU**

**19
MUSIK TIL GUDSTJENESTEN
ANDEN JULEDAG,
1. TEKSTRÆKKE**

**20-22
PÅ BESØG HOS
PROTESTANTERNE
I UNGARN**

**23
KALENDER**

**24
DOKS'EN UD AF BOKSEN
RUT-ELENA BOYSCHAU**

BØRN OG UNGE SPILLER TIL TV- GUDSTJENESTER

For deltagerne i en børnegudstjeneste er det en særlig oplevelse, ikke blot at høre andre børn synge, men også at se jævnaldrende sidde på orgelbænken og spille til. Det hele bliver nok mere nærværende for dem, selvom det af naturlige grunde ikke er så tit, det sker. Men i fire tv-børnegudstjenester, som DR sender søndage i januar og februar 2023 fra Fredenskirken, Aarhus, er både korsang, direktion og orgelspil lagt i hænderne på børn og unge. Man kan høre organister på mellem 7 og 21 år spille til salmerne og bidrage med solo-orgelbaskere som Widores *Toccata*, Bachs *Jesus bleibet meine Freude* og *Toccata i d-mol* (kortet ned til børnevenlig længde), men også nyere orgelmusik af bl.a. Merete Kuhlmann og Mads Granum.

Idéen til at lade børn og unge selv stå for musikken ved børnegudstjenesten kommer fra den ene af Fredenskirken's organister, Louise Boll. Hun underviser på Vestervig Kirkemusikskole og er koordinator og projektleder for dens børne-ungeafdeling, De Unge Organister (DUO). "Der er så mange unge, der kan noget med et

orgel, og det syntes jeg burde komme ud til en bredere offentlighed. Og så ville jeg gerne give de unge organister et projekt, hvor deres egne grænser skulle flyttes. De medvirkende organister er tilknyttet forskellige orgel-fødekædetiltag, som der heldigvis bliver flere og flere af i disse år og det er skønt at kunne mødes på kryds og tværs af disse, både hvad gælder geografi, alder og niveau. Foruden to af mine egne elever fra hhv. basislinjen på Vestervig Kirkemusikskole og DUO, medvirker elever fra Løgumkloster Kirkemusikskole, Orgelklubben, Haderslevs Stifts Orgel-spireprogram og to 2. års-orgelstuderende samt en AM-studerende fra Det Jyske Musikkonservatorium, altså i alt 9 unge organister. Derudover medvirker Spire-, Junior, Teen- og Pige- og Kor fra Fredenskirken under ledelse af min kollega, Anne Lise Quorning. Vi voksne har prøvet at træde så meget i baggrunden som muligt, så der var også unge dirigenter på. Både en ung, tidligere dirigentstuderende fra MGK-Øst samt én af organisterne og nogle korister helt ned til én på syv år, der dirigerer med tegnsprogsfagter."

Forberedelserne til de fire tv-gudstjenester har med Louises ord været et kæmpe koordineringsarbejde, hvor mange brikker skulle falde på plads. "I foråret 2022 holdt jeg et indledende møde, hvor jeg bl.a. talte med de unge organister om, hvilke orgelstykker der skulle vælges. Hvilken musik passer til en børnegudstjeneste? Vi fandt frem til at det vigtigste var, at børnene og de unge selv kan lide og finder sig selv i musikken. Og det viste sig, at mange af dem gerne ville spille de kendte orgelværker, som f.eks. *Menuet gothique* og Widores *Toccata* (selvfølgelig forkortet). Men det var også vigtigt at vise, at orgelmusikken hele tiden er i udvikling og dermed er der også nyere kompositioner på programmet som Mads Granums *Fylgt af glæde og én* af Merete Kuhlmanns variationer over *Op al den ting* m.m. Jeg skrev for nogle år siden et stykke for 7 organister, der kun spiller med fødderne og roterer om orgelbænken. Så da fællesskabet omkring orglet var i højsædet, var idéen også at lade dem have et fællesstykke, som de uanset alder og niveau, skulle få det til at fungere sammen. De skulle ikke kun pas-

se hver deres egen biks. Det var en sjov udfordring for de unge i alderen mellem 14 og 21 til at spille sammen, men de var ihærdige, seriøse og bakkede hinanden op, og ved fælles hjælp lykkedes det. Som en lille gimmick, hvilket var én af elevernes påfund, vil man også kunne se nogle hænder spille på pedalerne, for at lette overgangene mellem udskiftningen af organister. DR var generelt gode til at give os den nødvendige ro på optagedagene, så vi fik den ret hurtigt i kassen." På Louise Bolls Facebook-side kan man se og høre, hvordan *Sov sødt, barnlille* fungerer for 7 par unge fødder - samt to par pedalspillende hænder.

"Jeg har selv lært mange pædagogiske ting ved forløbet – især ift. at man skal kunne skifte strategi og være hurtig til at lære dem en løsning, som de kan præstere på dagen. En af de pædagogiske udfordringer ved projektet var, at de unge organister skulle akkompagnere salmesangen (to fra salmebogen på orgel, resten nyere sange og salmer på klaver). Det var en ny oplevelse for flere, at de ikke blot skulle spille, men også

lytte til sangerne og følge dirigenten. Og så var der stressfaktoren i forbindelse med optræden og tv-optagelse. Det arbejdede Louise en del med. "For mig var den mentale forberedelse vigtig, og det er netop også ad denne vej, man bl.a. kan hjælpe med at skabe tryggere rammer de kan udfolde sig i. Hvad sker der, når der kommer kamera på? Det kan være lige grænseoverskridende, hvad enten du er 7 år eller voksen. Vi snakkede om, at der næsten aldrig er optimale forhold, når man skal spille. Man kan være træt, fryse om fingrene, være sulten, ryste af nervøsitet eller folk der forstyrrer ved at sidde og snakke osv. Men de ting man allerede véd, kan være en mulig forstyrrelse for én, kan man arbejde med. Det er f.eks. en del af det at skulle præstere, at pulsen går op, og det skal man lære at se bort fra, så man stadig kan bevare fokus. Så vi øvede på forskellige måder, bl.a. ved at få pulsen sat op ved at lave squats og derefter spille, spille, mens man bliver filmet, spille, mens folk larmer i baggrunden eller spille under total stilhed. En særlig faktor vi øvede var at overbelyse hinanden på orgelbænken med fem lamper, da det er

en ekstra faktor, der kan genere i forbindelse med optagelse til TV. Det var en intens proces, de blev trætte, men da det gik løs, var de unge tændt, og optagelserne gik fantastisk."

"Nogle af de medvirkende unge havde mødt hinanden i andre sammenhænge, f.eks. Korliv (tidligere FUK), og det gav nogle uvurderlige fordele. Når en konservatoriestuderende f.eks. siger til en fjortenårig, "du har godt nok rykket dig meget, siden sidst jeg hørte dig", er det en større opmuntring end nogen voksen kan give. Det kan inspirere dem til at søge videre ad den vej."

"Da vi optog solostykkerne (det skete et par timer forinden selve optagelsen af gudstjenesterne) spillede én af eleverne bedre end nogensinde, men var selv utilfreds, fordi vedkommende havde lavet en lille fejl. *Følelsen* af at have spillet "forkert" er ofte meget større end hvad publikum har oplevet. Så længe det generelle udtryk og musikken kommer frem, er det oftest noget publikum ikke engang har lagt mærke til – og selv hvis de gjorde,

Organisterne, samt Fredens
Teen- og Fredens Pigekor.

betyder det ikke at totaloplevelsen er blevet spoleret. Der er desværre en generel tendens til, at kun hvis alle toner er "rigtige", har du spillet godt. Men det er ikke betingelsen for, at noget lykkes. Og så kunne jeg gå ind i en langt større debat om, hvad "fejl" egentlig betyder; den største fejl er vel næsten at man kan komme til at tage livet af musikken i jagten på at spille "korrekt og fejlfrit".

DR benyttede gudstjenesterne til at eksperimentere lidt med optagelsen, så præsten taler eksempelvis direkte til kameraet. Liturgien er også ganske fri, f.eks. bliver velsignelsen sunget af koret i stedet for sagt af præsten. Teksterne er heller ikke de autoriserede, men valgt efter børns horisont som Brødrene Løvehjerte, Klodshans, Stormen på søen og Peter, der fornægtede Jesus. Louise tror, at de "måske får hug for nogle ting", men efter hendes mening er det vigtigt, at man får noget at tænke over og så er det vigtigste ikke om man er enig eller uenig. "Det vigtigste for mig er, at en eventuel kommende debat om teologiske valg, liturgiske led, valg af musik osv., ikke kommer

til at fylde så meget, at det overskygger alt det gode arbejde ca. 80 børn og unge musikere har leveret i form af mange timers forberedelse og beundringsværdige præstationer."

Ifølge Louise Boll var DR-folkene meget begejstrede og imponerede over de unge organister. "Mit lille håb er, at et barn eller ung ser udsendelserne og får lyst til at begynde at spille orgel. Hvis bare én bliver grebet af det, ville det være skønt. Og samtidig kan det måske give et indblik i – også for voksne – hvor bredt et fag det er at være organist og at der er mange veje at gå – den ene ikke mere rigtig end den anden. Men den største gevinst for mig at se, har været at opleve de unge organister rykke deres grænser, at de har fået én på opleveren og nærmest er endt med at blive en hel lille orgelfamilie. Et så stærkt fællesskab omkring det at spille orgel, ville jeg selv ønske havde været der, da jeg som 10-årig begyndte til orgel. Når

man tager børn og unge alvorligt, så går det virkelig op for én, hvor meget de faktisk kan og hvor meget de har på sinde. I den alder er der ikke kun rod i hovedet, der er også engagement, vilje, gåpåmod og kreativitet. I bund og grund var mit største håb, at de fik en god og lærerig oplevelse ud af det, som de kan have med i bagagen i deres videre liv."

DR-børnegudstjenesterne sendes på søndagene 29. januar, 5., 12. og 19. februar 2023.

SAMARBEJDET OG TRIVSLEN FUNKERER AF SIG SELV, NÅR MAN OVERORDNET VIL DET SAMME

Af Jesper Thimsen,
organist ved Herning Kirke

I Herning er der en speciel iværksætterånd, den særlige "Herning-ånd". Det er noget med ikke at være bange for at sætte store skibe i søen. Jeg stiftede bekendtskab med Herning-ånden i 2020, da jeg blev ansat i Herning Kirke. Min forgænger Mads Bille gik på pension og blev afløst af Charlotte Rowan som dirigent og leder af Herning Kirkes Drengkor, og mig som organist. Ved kirken arbejder jeg desuden sammen med min organistkollega Kristian Marius Andersen.

Drengkoret har en central placering i kirkens musikliv, og hver søndag synger halvdelen af koret til højmessen. Det er naturligvis en fornøjelse at spille til så ambitiøst et kor. Det giver masser af medvind og ned af bakke-følelse til salmespillet.

Til koret er knyttet Den Jyske Sangskole, hvor børnene og de unge får undervisning i solosang, klaver, høre-lære og musikteori. Til Sangskolen er også knyttet MidtVest Pige- og Juniorkor og Børnekor.

Jeg synes, at Sangskolen, drengkoret og MidtVest Pige- og Juniorkor er et godt eksempel på, at man ikke har været bange for at sætte de faglige ambitioner højt. Det er fagligt en stor tilfredsstillelse at føle, at man skal

gøre sig umage for at nå det musikalske niveau, som er på stedet, og det har givet mig nogle unikke musikalske oplevelser.

En anden ting er, hvordan man takler at skulle tage over efter en markant forgænger. Det har egentlig ikke været så vanskeligt for mig. Mads Bille var meget koncentreret omkring drengkoret og Sangskolen, men jeg arbejder bl.a. med at videreudvikle koncertdelen. Jeg har forsøgt at øge udbuddet af koncerter ved kirken, senest med en række frokostkoncerter af en halv times varighed. Jeg har også i samarbejde med kirke-kulturmedarbejderen opstartet "Stemmegaflen", som er fællessang, musik og spisning omkring frokosttid. Med til opgaverne hører også at spille til tjenester på Gødstrup Sygehus, i den nybyggede hospitalskirke og i psykiatrien.

Jeg oplever en stor tilfredsstillelse ved at arbejde i et kongenialt klima, hvor der også er plads til mine personlige initiativer, også på baggrund af min tidligere ansættelse i Nørrelandskirken i Holstebro.

Her står et stort og godt Frobeniusorgel, men samtidig er kirken præget af, at en del af menigheden har det såkaldte lov-sangsrepertoire som deres favoritmusik.

Altså sange, som hovedsageligt findes i sangbøgerne "Fællessang". Det var præsternes drøm, at halvdelen af søndagshøjmesserne skulle konverteres til gudstjenester med lovsange spillet på klaver eller af et band. Jeg fandt efterhånden ud af, at min drømmegudstjeneste var båret af poetisk digtede salmer festligholdt med orglet og musik i kompositorisk stil som det bærende element, samt at gudstjenesten skulle have en traditionel tilgang til liturgien.

Det at præsternes og organisternes idealer for gudstjenesten divergerede så meget, oplevede jeg som en udfordring i forhold til at være fleksibel i samarbejdet. Samarbejdet bliver langt mere sårbart, når man egentlig helst vil noget forskelligt, og det er langt nemmere at finde glæde ved arbejdet når man vil det samme.

Der oplever jeg langt mere synergieffekt i Herning Kirke. Samarbejdet og trivslen fungerer ligesom af sig selv, når man overordnet vil det samme, og man kommer nemmere til at brænde for sagen. Så jeg føler at min tilgang til musikken falder godt i tråd med musiktraditionen og musiklivet ved kirken.

LEIF THYBO | HUNDRE FOR HANS FØDSEL

Leif Thybo, den markante danske komponist og organist, blev født 12. juni 1922 i Holstebro og kom som 18-årig til København for at uddanne sig som musiker. Inden Thybo blev optaget på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium med fagene musikhistorie og -teori og orgel havde han modtaget teoriundervisning hos Vagn Holmboe. På konservatoriet var hans lærere Emilius Bangert (orgel), Poul Schierbeck (instrumentation) og Finn Høffding (musikteori). Efter konservatoriet studerede han musikvidenskab på Københavns Universitet.

Efter endt uddannelse udfoldede Thybo en omfattende international koncertvirksomhed med blandt andre nye komponister som Fartein Valen, Paul Hindemith og Arnold Schönberg på programmet. Side-løbende hermed virkede han som teorilærer på Københavns Universitet (1949-65) og på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium (fra 1952) og orgel (fra 1960, professor 1965). Thybo var tillige ansat som organist i Vedbæk (1948), Søllerød (1956) og Nærum Kirke (1971-80).

Ved et tilfælde stod det klart for Thybo, da han var 21 år gammel, at han nu skulle i gang med at komponere. Han fortæller selv herom i sine noter til Tom Ernsts ind-

spilning af Thybos 1. klaversonate: "Vi skal tilbage til efteråret 1943 – jeg var dengang elev på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium – noget skulle fejres, og det lykkedes mig at få fat i lidt øl og snaps og – utroligt nok – et lommepartitur til Alban Bergs *Lyriske suite*. Af en eller anden grund afstedkom ovennævnte tre ingredienser tilsammen, at jeg pludselig i et klarsyn så for mig, eller rettere sagt hørte, hvordan jeg skulle komponere. Resultatet blev de første 20-30 takter af toccataen (1. sats af Thybos klaversonate fra 1982). På den tid, 1943, var jeg ikke i stand til eller havde overblik til at gennemføre idéerne."

Med udgangspunkt i en stærk dansk/nordisk musiktradition, som den kom til udtryk hos Carl Nielsen (1865-1931), Vagn Holmboe (1909-96) og Herman D. Koppel (1908-98), tog Thybos karriere som komponist nu sin begyndelse. Som en af de første komponister i sin generation berigede han den nordiske tradition med musikalske impulser fra andre landes musik. Thybos meget omfattende produktion viser en komponist med personligt tonesprog, musikantisk intuition, betydelig spændvidde, inspiration udefra, stor selvkritik og respekt for de udøvende musikere.

Desværre er kun få værker udgivet, og endnu færre findes på indspilninger. Det Kongelige Bibliotek råder over Thybos manuskripter og øvrige papirer, som han donerede biblioteket. En komplet værkfortegnelse kan ses i Dansk Komponistforenings komponistbase.

I Thybos produktion indtager orgelværkerne en central rolle. Takket være den orgelreform man kalder "orgelbevægelsen" voksede interessen for baroktidens klassiske orgel i 1920'erne. Ved gennemgribende undersøgelser af det klassiske orgels tekniske og klanglige indretning kunne man nu udvikle en ny kunstnerisk helstøbt orgeltype, som blev fundamentet for vore dages instrumenter. Leif Thybo betoned selv, at tidens nybyggede orgler med tydelig værkinddeling og klar disposition gav rig mulighed for spilleteknisk udvikling og klanglig differentiering. På den måde blev disse orgler befordrende for Thybos skaberkraft.

Instrumenterne forløste så at sige hans originale orgelstil, præget af en Stravinskij-inspireret rytmisk intensitet, en sangbar linjeføring og unik klanglig fantasi. Thybo udtaler et sted, at "hvis man skal skrive dansk musikhistorie nogenlunde nøjternt, så er orgelbygningen det eneste område, hvor Danmark har gjort sig gældende internationalt."

Det første orgelværk, som er skrevet til et nybygget orgel, er *Præludio, Pastorale* e

...ist og organist,
...som 18-årig til København
...Thybo blev optaget på Det Kgl.
...ne musikhistorie og -teori og
...ning fra Vagn Holtenboe.

EDÅRET

Inge Bønnerup Glahn

Foto: Martin Mydtskov Rønne

Fugato (1948, Wilhelm Hansens forlag). Thybo spillede selv værket under Nordiske Musikdage i Helsinki i 1950 som opus 11. Det er baseret på den klassiske polyfone tradition, men viser et nybrud i spilleteknik og klanglig fantasi.

I 1952 skrev Thybo sin orgelversion af Igor Stravinskij's kammerkoncert *Dumbarton Oaks* (1937-38). Koncertens klarhed, stringens og mådehold i udtrykket blev en vigtig inspiration for Thybo. Med til-ladelse fra Stravinskij spillede Thybo sin orgelversion bl.a. ved indvielsen af Frobenius-orglet i First Congregational Church i Cambridge, Massachusetts.

Dumbarton Oaks' klare formopbygning, som kendes fra Bachs Brandenburgerkon-certer, gav Thybo inspiration til at benytte den klassiske koncertform i en række efterfølgende værker. Mest prægnant er orgelkoncert nr. 2 *St. Andrews* fra 1956 (Egtveds forlag). To ydersatser i fri ritor-nelform indrammer en rolig midtersats. Ydersatserne er præget af stringent rytme i vekslende taktarter og med toccataagtigt passagespil. Værket *Passacaglia Con Inter-medios* (1961, Egtveds forlag) fremtræder ligeledes i enkel stil som en variationsform.

Mens Igor Stravinskij, Bela Bartok og Benjamin Britten hørte til Thybos første inspirationskilder, hvor den intense rytme og den sangbare linjeføring er den overve-jende drivkraft, udvikles Thybos musikalske univers efterhånden med ekspres-siv harmonik og tonalitet. I orgelværket *Contrasti Per Organo* fra 1965 (Egtved forlag) udfoldes det ekspressive udtryk med udvidet harmonik og skarpe dissonanser. Selvom Thybo dyrker det ekspressive ud-

tryk og bliver fortrolig med Arnold Schön-bergs og Alban Bergs tolvtonemusik for-bliver han stadig modstander af den del af tolvtonemusikken som hos Stockhausen og Boulez gør musikken maskinel. "Her går skellet" mellem menneske og maskine, skriver han umisforståeligt i en artikel i Dansk Musiktidsskrift 1957 nr. 2.

Thybos originale orgelstil dokumenteres også ved de mange orgelværkers variere-de udtryk. Ligeså ekspressivt "Contrasti Per Organo" er udformet, ligeså enkelt, næsten genkendeligt, er f.eks. variationer-ne over middelaldervisen *Sumer is icumen in* (1985, Egtveds forlag); det samme gælder den tidlige orgelfantasi *Nu fryde sig hver kristenmand* (1979) og ikke mindst værket *Concerto breve for orgel og 5 mes-singblæsere* (1987) "Hommage à Buxte-hude" – "Hyldest til Buxtehude".

Thybos veneration for baroktidens dan-ske orgelmester Buxtehude høres i den satstekniske udformning: den markante, faste rytme, hyppig anvendelse af tone-gentagelse i motiverne, virtuost passage-spil, pedalsoli og – ikke mindst – pausen som musikalsk udtryk.

Værket kan høres på den 3. cd i min serie *Danish Organ Music from the 20th century* (CDKlassisk).

Thybos store produktion omfatter for-uden orgelværkerne vokalværker, orato-rier, klaver-, kor- og kammermusik. I 1971 opførtes Thybos Karen Blixen-opera *Den udødelige historie*, komponeret til Vadste-na Akademien i Sverige, senere opført på Den Jyske Opera. Størstedelen af Thybos vokalværker blev skabt i de følgende år, bl.a. en række solosange, hvoraf en del blev uropført af Thybos hustru, den sven-ske sopran Kerstin Thybo. Der er tale om

helt enkle viser og sange samt større lie-der til tekster af Shakespeare, Baudelaire eller Rilke. Thybo komponerede sange endnu i 1990'erne, hvorfra hans musik til Herman Hesses gendigtning af *Frans af Assisis Solsang* stammer. Blandt vokalvær-kerne er *Markuspasjonen* (1964) for soli, kor og orkester samt en række korværker. Kammermusikværket *In dieser Zeit* (1967) for solo, vokalkvartet og instrumenter er baseret på oldtyske tekster og illegale tekster, der fremkom under nazitiden. Det var et værk, som for Thybo blev af stor betydning for hans forståelse af sig selv som kunstner.

Endelig skal nævnes hans instrumental-musik, hvor blæserne i særlig grad har hans bevågenhed; *Mouvement sympho-nique* for trombone og orgel fra 1979 er et markant eksempel på Thybos sans for messingblæsere.

Man kan dårligt omtale Leif Thybo uden at nævne hans virke som lærer i teori og orgel. Han var højt værdsat af sine elever, både i kraft af sit kolossale overblik og sin tålmodige pædagogiske metodik. I pauserne mellem lektionerne kunne Thy-bo lide at give sit syn på tidens aktuelle emner, krydret med hans underspillede jyske humor.

Som kollega var Leif Thybo meget re-spekteret og musikalsk inspirerende, et menneske man er taknemmelig over at have kendt.

Leif Thybo døde den 24. januar 2001.

I dette hundredår for hans fødsel kan vi igen sige:

Æret være hans minde.

INDSIGTSFULD LITURGISK GRUNDBOG, ISÆR FOR HISTORISK INTERESSEREDE

Jørgen Kjærgaard og Peter Weincke:
Liturgi 1-3. Grundbog til folkekirkens gudstjenester og kirkehandling.

Bd. 1: Gudstjenestens og kirkehandlingernes historie. Pris kr. 499,95. *Bd. 2: Gudstjenester. Kirkeåret. Kirkemusik. Kirkehandling.* Pris kr. 469,95. *Bd. 3: Leksikon. Oversigter. Registre. Litteratur.* Pris kr. 179,95. Bd. 1-3 Pris kr. 995,00. Eksistensen

Jørgen Kjærgaard og Peter Weincke har begået en liturgisk grundbog i tre bind, hvis udgangspunkt er udpræget historisk og bærer præg af stor indsigt, erfaring og detaljerigdom.

Bredde og grundighed

Værkets titel *Liturgi. Grundbog til folkekirkens gudstjenester og kirkehandling* vil sikkert fange manges opmærksomhed på grund af det sidste ord, som ikke kun fremhæver, at udgivelsen omhandler andet end søndagens gudstjeneste. Det udvider også den betegnelse, som den erstatter ('kirkelige handlinger'), for udgivelsen dækker ikke kun begravelser og vielser, men også de liturgiske former, der knytter sig til folkekirkelige ritualer i det hele taget: dåb, nadver, konfirmation, ægteskabslysning, skriftemål, ordination, provstekreation, bispevielse og kirkeindvielse. Den sidste tredjedel af bind 1 – *Gudstjenestens og kirkehandlingernes historie* – omhandler blandt andet en gennemgang af disse kirkehandling og vidner om udgivelsens grundighed, da provstekreation og ægteskabslysning ikke kan siges at høre til de hyppigst anvendte kirkehandling.

Liturgi som teologi og musik

Første halvdel af det historiske bind 1 udgøres af en klassisk gennemgang af gudstjenestens historie, som den kendes

fra kirkemusikeruddannelserne: fra den ældste kristendom til vores egen tid – afsluttende helt aktuelt med et indblik i de tre fagudvalgs arbejde med folkekirkens liturgi. At musikken i såvel øst- som vestkirkens middelalderlige liturgi er fyldigt beskrevet er en af bogens styrker, eftersom forfatterens teologiske og kirkemusikalske fagkundskab her supplerer hinanden på bedste vis. De kirkemusikalske kommentarer, der følger gennemgangen af forskellige tiders gudstjenesteordninger, peger frem mod 1992-ordningen, så der under læsningen hele tiden redegøres for den nuværende ritualbogs liturgiske rødder. At de kirkemusikalske kommentarer på den måde bliver spredt (selv om de er angivet ved en lille overskrift) understreger den frugtbare holdning, at liturgien er vævet sammen af teologi og musik. Forfatterens store viden om salme- og koralbøger udmønter sig i, at der til hver periode knyttes en tidstypisk salme, som kommenteres tekstligt og musikalsk samtidig med, at de autoriserede danske salme- og koralbøger nævnes. Man kunne have ønsket sig en tydelig grafisk angivelse af disse afsnit, så de nemt kunne findes af den interesserede kirkemusiker. Ydermere kan det undre, at forfatterne ikke anvender mere end godt fire sider på at behandle det sidste halve århundredes hymnologiske og kirkemusikalske forhold – man kunne have forestillet sig en karakteristisk af tekstlige og musikalske tendenser inden for den periode, hvor de 'nye salmer' er skrevet.

Kirkemusik – hvad er det?

Med udgangspunkt i bibelske bevidnelser af musik i en før- og urkristen religiøs praksis, redegør afsnittet *Træk af liturgiens musikhistorie* for synet på musik blandt oldkirkens og middelalderens teologer, inden det beskriver tiden

op mod reformationen og de første par århundreder derefter. Det bliver tydeligt her, at begrebet kirkemusik(alsk) først og fremmest anvendes om gudstjenestens musik. Tiden efter 1750 behandles derfor ret kortfattet, men det er ærgerligt, for romantikkens 'kirkemusik' – der ganske vist ofte snarere er skrevet med henblik på koncertsalen end gudstjenesten – er en forudsætning for 1800-tallets intense beskæftigelse med tidligere epokers kirkemusik, især renæssancens. Afsnittet om Laubs tanker, som opstår på baggrund af denne udvikling, slutter abrupt, og forfatteren lader afsnittet afrunde med seks (!) linjer om tiden op til nutiden. Det havde været relevant at overveje, i hvilket omfang Laubs tankegods fortsat har indflydelse i dag. I de seks linjer (side 377) påstås, at "fællessang ikke falder de fleste så naturlig og selvfølgelig som tidligere" og at "kirkens musikalske repertoire af salmer og melodier også med tiden [er] blevet sværere for mange at identificere sig med". Man kunne have diskuteret, om de seneste års opblomstring af fællessangen har haft indflydelse på gudstjenestens salmesang – og dermed dens rolle i liturgien. Den sidste påstand vidner for mig at se om et manglende blik for nuancerne i de seneste årtiers salmeskrivning – både hvad angår tekster og melodier.

Gode råd, manglende noter og bestemte holdninger

I andet binds gennemgang af liturgien som fænomen med dens ytrings- og udtryksformer træder forfatterens personlige holdninger tydeligt frem. I forordet (side 11) anføres da også, at der særligt i dette bind forekommer "praktiske overvejelser, råd og vejledning", men det kan være vanskeligt at afgøre, hvornår det er sådanne eller mere saglige forhold, der fremsættes. I denne forbindelse savnes et

noteapparat, der kunne have henvist til litteraturoversigten i bind 3 – eller at det var tydeliggjort, hvad der er en beskrivelse af liturgiens udtryksformer, og hvad der er en viderebringelse af forfatternes meninger. I gennemgangen af folkekirkens (hoved)gudstjeneste er hvert led inddelt og gennemgået praktisk, historisk, teologisk og kirkemusikalsk. For sidstnævntes vedkommende refereres der naturligvis til den historiske gennemgang i bind 1, hvilket giver god mening – og punktet 'kirkemusikalsk' er ofte inddelt i musikpraktiske og -historiske overvejelser og begrundelser. Med denne gennemgang underbygger forfatterne deres historiske tilgang til det liturgiske felt: dén er grundlaget for en konkret stillingtagen til de valgmuligheder, der findes i Ritualbogen. I kapitlet 'Kirkeåret' er hver kirkeårstid beskrevet og hver søn- og helligdag forsynet med en "salme, der i særlig grad korresponderer med dagens evangelium" (side 187). Det giver musikeren et stof at arbejde med, og når man dertil lægger den kirkemusikalske karakteristisk af kirkeårstiderne, gives der overblik til at arbejde med gudstjenestens musik i et overordnet perspektiv. Forfatternes syn på gudstjenesten (og kirken) er imidlertid af en karakter, der ikke tolerer f.eks. luciaoptog: "Hvidklædte pigeoptog til ære for den sicilianske helgeninde [...] hører ikke hjemme i kirken" (side 191). Desuden ironiseres over trykfejl på juleaftensgudstjenestens salmeblade: "kom, Jesus, vær vor hyggegæst", hvilket virker unødvendigt

i en saglig redegørelse for kirkeårets særpreg.

Musikken rolle i og betydning for liturgien

I afsnittet om liturgiens musik er der antydnet interessante tanker om barokkens klangverden, der peger på det dogmatiske felt, mens romantikkens ditto peger på vækkelseskristendommens univers. Man kunne i forlængelse heraf have ønsket sig en udfoldelse af samspillet mellem liturgien og musikkens karakter som et supplement til den historiske tilgang. Orgelkoralen indtager en væsentlig plads, fordi melodien 'repræsenterer' en salmes tekstlige indhold – men har en salmemelodi, der er gledet ud af dansk salmetradition, funktion af 'markør' på en given dag eller årstid? Det følgende afsnit om salmevalget er særdeles væsentligt også for kirkemusikeren i erkendelse af, at det ideelt set foregår i et samarbejde mellem præsten og kirkemusikeren – ikke mindst fordi en salme i meget høj grad bæres af sin(e) melodi(er). Det havde været oplagt med mere fyldige overvejelser om musik til de 'store' kirkehandlinger: Hvorfor ønsker brudepar og efterladte ofte sange eller musik, som ikke nødvendigvis stammer fra den kirkelige tradition – og hvilken betydning har postludiet for begravelsens karakter? Endelig kunne der i afsnittet *Liturgiens rum* have været reflekteret over, at mu-

sikken i helt konkret forstand lyder i et kirkerum – hvordan orglet og eventuelt andre instrumenter er placeret, og hvilken indvirkning kirkearkitekturens særlige akustiske forhold har på gudstjenstedeltageren. Bind 3 indeholder begrebsforklaringer, oversigter og litteraturlister, hvor det kirkemusikalske er overskueligt angivet. Det er en stor hjælp, når man fordyber sig i de første to bind – og en inspiration til at læse videre om det, man i særlig grad fatter interesse for. Listerne over liturgisk orgel- og kormusik er imidlertid relativt korte, og materialet virker en smule tilfældigt udvalgt.

Konklusion

Udgivelsen egner sig til den historisk interesserede med mod på at læse sig gennem hele teksten. Som lærebog er den lidt ujævn som følge af det manglende noteapparat og de 'gode råd', der er indføjtet undervejs. Afsnittene om de sjældent anvendte kirkehandlinger kan virke tyngende for den læser, der går til bogen uden forkundskaber. Endelig ville udgivelsen have vundet ved en grafisk holdning, der øgede overskueligheden inden for de enkelte afsnit. Ikke desto mindre er der lagt en omfattende viden og en bred erfaring ned i dette værk, som forfatterne fortjener stor ros for.

Hvad ønsker du at opleve på NKS2024

Nedtællingen til Nordisk Kirkemusiksymposium er i gang. Nordisk Kirkemusikråd tager i den forbindelse gerne imod gode ideer og ønsker til programudbudet og emner, man kunne ønske indgår i symposiet. Danske deltagere kan skrive til projektmedarbejder Sandra Skov Fallesen nks2024@doks.dk.

Frist for indkomne forslag er årets udgang.

Nordens kirkemusikere mødes til konference i København **den 19.-22.9. 2024**. Klokkenister, organister, kantorer, pædagoger, teologer og hymnologer vil her kunne finde inspiration og kollegialt fællesskab.

NORDISK KIRKEMUSIKSYMPOSIUM

København Danmark 19.-22. september 2024

Grubebillede af alle formændene for de deltagende kirkefunktionærforeninger.

Arbejdsmiljøkonference

Trivsel og godt psykisk arbejdsmiljø har høj prioritet for de organisationer, der beskæftiger sig med folkekirken som arbejdsplads. Det store fremmøde d. 12. oktober i Vonsild bevidnede dette. Dagen viste at uanset hvilken ledelsesstrøm man arbejder i, om man repræsenterer arbejdsgivere eller arbejdstagere, ønskes der forbedringer og indsigt i hvor problemerne opstår. Temaet var dialog og konflikthåndtering og Brobyggerne ved Özlem Cecik stod for dagens program med oplæg og øvelser.

Sidste udkald for tildeling af støtte fra DOKS' Legat

DOKS' legat har været under afvikling de sidste tre år, og de resterende midler ønsker legatbestyrelsen at uddele inden årets udgang. En ekstra og sidste deadline for ansøgning om et legat er **den 8. december**, og støtten vil blive udbetalt inden jul.

Medlemmer af DOKS og enker efter medlemmer der er i økonomisk trang grundet sygdom, alder eller uforskyldte økonomiske problemer kan komme i betragtning. Ansøgere bedes vedlægge årsopgørelse fra skattevæsenet. Yderligere information kan findes på DOKS' hjemmeside. Ansøgning stiles til DOKS' legatbestyrelse og kan ske på mail. Sendes til sekretariatet, doks@doks.dk

DOKS' medlemmer opfordres til at være opmærksomme på kolleger eller kollegers familier, der kan have brug for en håndsrekning. Da legatbestyrelsen har mulighed for at uddele uansøgte legatportioner, vil sådanne henvendelser også blive behandlet.

Karin Schmidt Andersen, formand for legatbestyrelsen

Lille Skiveren

Alle medlemmer af DOKS har nu mulighed for at komme i betragtning til én uges ophold i Jens Otto Krags hus Lille Skiveren (syd for Skagen).

Der udloddes to uger til lodtrækning: **10.-17. marts** og **12.-19. maj 2023**

Lejemålet går fra fredag kl. 16-fredag kl. 12. Pris: kr. 3.000

Huset er charmerende og veludstyret med 8 sovepladser, stort køkken, to atelierer samt to stuer.

Skriftlig ansøgning senest den **2. januar 2023** til DOKS' sekretariat på doks@doks.dk

Der vil herefter blive foretaget lodtrækning.

DOKS får ny hjemmeside

Omkring begyndelsen af december får DOKS ny hjemmeside. Hjemmesidens nuværende platform bliver ikke længere opdateret med udgangen af november, så af sikkerhedsmæssige årsager er det nødvendigt at skifte. Bestyrelsen har valgt, fremover at samarbejde med Danmarks Kirkelige Mediecenter. DKM har et værdigrundlag, som passer fint med DOKS', og kan levere høj sikkerhed og god support.

Der bliver nogle ændringer i forbindelse med første gang, medlemmerne skal logge ind på den nye hjemmeside, men hver enkelt medlem vil få direkte besked og vejledning, når det bliver aktuelt. Medlemmerne vil fortsat kunne finde alle relevante oplysninger om løn og ansættelse, når de er logget ind.

Den nye hjemmeside vil indeholde de fleste funktioner som i dag. I **Organistbladet** har vi bibeholdt artikler helt tilbage til 2000 af musikhistorisk interesse. Arkivet med **Nyt fra bestyrelsen** indeholder fremover årsberetninger og referater fra generalforsamlingerne, ligeledes tilbage til 2000. **Organistbogen** indeholder oplysninger om orgler de samme antal kirker og koncertsale som hidtil. En søgefunktion gør det let at finde det ønskede sted.

Nyt fra DKDM

STUDIETUR TIL SPANIEN

Efter flere corona-udsatte forsøg lykkedes det i september for DKDM's orgelstuderende at komme på en spændende og inspirerende studietur til Spanien. Takket være generøs støtte fra Frobenius Fonden var det muligt at arrangere en tur med besøg ved ti forskellige og velrestaurede orgler i blandt andet Madrid, Segovia, Tordesillas og Lerma. DKDM's tidligere gæsteprofessor Monica Melcova og professor Juan Maria Pedrero demonstrerede orglerne og underviste de studerende i spansk barokmusik, og det lykkedes dem at formidle en begejstring i fremførelsen af den musik, som for mange er relativt ukendt.

Husk

DOKS' årsmøde

Sæt kryds i kalenderen ved dagene **1.-3. maj 2023**. Der finder DOKS' årskursus sted i Svendborg. Du kan se frem til gudstjenester, koncerter, workshops, generalforsamling og kollegialt samvær.

KRISEBEREDSKABSPLAN FOR FOLKEKIRKEN

Fælles plan skal sikre folkekirkens virke i krisetid

Folkekirken spiller en vigtig rolle i samfundet, også i krisetid. Derfor er der nu etableret en kriseberedskabsplan, der skal sikre, at folkekirken under en national krise fortsat kan udøve sit virke. Erfaringerne fra coronakrisen tydeliggjorde behovet for en fælles kriseberedskabsplan, og det er blandt andet disse erfaringer arbejdsgruppen har taget udgangspunkt i. Planen for kriseberedskabet er udarbejdet i et samarbejde mellem biskopperne, Præsteforeningen, Provsteforeningen, repræsentant for kirkefunktionærerne og Landsforeningen af Menighedsråd. Og netop samarbejdet er styrken i kriseberedskabsplanen. DOKS' formand har deltaget i arbejdet som repræsentant for samtlige kirkefunktionærer og udtaler i den forbindelse: "Beredskabsplanen er rettidig omhu og et godt eksempel på at folkekirkens aktører i stigende grad er bevidste om at samarbejde mellem ledelsesstrænge og inddragelse af alle slags kompetencer er en gevinst." Beredskabsplanen er målrettet aktorerne fra Landsforeningen, Provsteforeningen, Præsteforeningen, bispekollegiet og de faglige organisationer, og er dermed et internt arbejdsredskab. Omdrejningspunktet er at sikre koordinering og skabe klare kommunikationsveje, så krisen i fællesskab bliver håndteret bedst muligt.

Alle

DDS-salmer indspillet med rigtig orgellyd

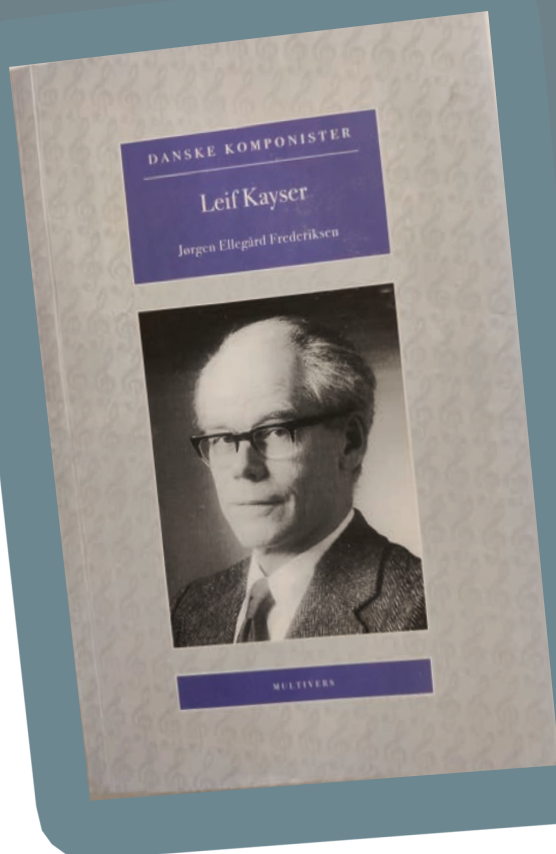
På websiden salmer.dk ligger nu lydfiler til alle salmerne i Salmebogen. Lyden er fra Mariager kirke, hvor Mikael Ustrup har indspillet dem alle på kirkens Aubertin-orgel. De mere rytmisk synkoperede melodier fra 1980'erne er ved at blive indspillet i en mindre højakustisk kirke. I kommentarfeltet til de enkelte salmer ligger prof. em. Kirsten Nielsens kommentarer til stort set alle salmer i Den Danske Salmebog med blandt andet bibelske referencer og intertekster.

Guide til

samtaler om trivsel

Folkekirkens Samarbejdsudvalg, FSU, har udgivet en guide til inspiration for dialog mellem ledere og ansatte i folkekirken. Hvordan kan vi have en fælles samtale/dialog om det psykiske arbejdsmiljø på arbejdspladsen? Guiden giver ikke svar på, hvordan vi løser alle problemer, men kan bruges til at tage en samtale på arbejdspladsen om, hvordan vi samarbejder og kommunikerer med hinanden, og hvad der er vigtigt for at opleve arbejdsglæde.

www.folkekirkenspersonale.dk

**Jørgen Ellegård Frederiksen:
Leif Kayser. Forlaget Multivers.
Pris kr. 159,95**

I serien Danske Komponister på forlaget Multivers har Kayser-specialisten Jørgen Ellegård Frederiksen skrevet en grundigt researchet og meget læseværdig biografi, der slår et slag for den sære, men fascinerende Leif Kayser (1919-2001). Ellegård fortæller, at han selv nåede at møde Kayser en halv snes gange, men dog ikke nok til at han lærte ham dybtgående at kende. Til gengæld har forfatteren et udtømmende kendskab til Kaysers orgelværker, som han har været med til at udgive på forlaget Edition S, og som han selv har opført en række af. Bogen bygger desuden på Kaysers efterladte papirer på Det Kgl. Bibliotek og interviews med en lang række personer der har kendt komponisten. Endvidere har Ellegård haft adgang til optagelser af mange timers samtaler mellem Kayser og musikhistorikeren Martin Granau, hvor Leif Kayser fortæller om sit liv og sin musik. På hjemmesiden leifkayser.dk kan man læse og høre en del af materialet, der ligger til grund for bogen.

Bogen giver en detaljeret gennemgang af Leif Kaysers liv fra barndommen, hvor han voksede op som enebarn med en gammel mor, der efter skilsmissen fra Leifs far opdragede sønnen efter gode katolske værdier. Han sang i drengekor på den katolske Skt. Knuds Skole i København og lærte tidligt den gregorianske sang at kende. I 1936 blev han optaget på Det kgl. Danske musikkonservatorium med P.S. Rung-Keller som lærer i orgelspil og Poul Schierbeck i instrumentation.

Efter afsluttende eksamen som pianist og organist tog han til Stockholm for at studere hos Hilding Rosenberg (komposition) og Tor Mann (orkesterdirektion). Allerede på det tidspunkt havde han haft sin debut som komponist med sin første symfoni, som blev førsteopført i Göteborgs Koncertforening med Tor Mann som dirigent.

I august 1942 afbrød han overraskende sin musikalske karriere og rejste – midt under verdenskrigen – til Rom for at studere til katolsk præst. Ved hjemkomsten blev han præst ved Skt. Ansgars Kirke, men genoptog også virksomheden som komponist og koncertorganist. Han blev lærer på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium, og i 1964 blev han efter eget ønske løst fra sine præsteløfter. Han giftede sig i en sen alder, og samlivet med Hannebeth beskrives som nært og godt, også selv om Hannebeth var protestant. I de sidste år af sit liv blev Kayser ramt af Parkinsons sygdom, hvilket selvfølgelig besværede ikke blot hans virksomhed som koncertgivende organist, men også hans komponistvirksomhed. Han havde altid været yderst påpasselig med sin notation med tuschpen på pergament, og nu blev det en stadig større udfordring,

selvom han blev ved, så længe det var muligt. Bogen beskriver den rørende hengivenhed, som en lille kreds, hvoriblandt bogens forfatter, omgav Kayser med i de sidste år.

Kayser beskrives som en på alle måder fremragende musikalsk begavelse, både hvad angår gehør, instrumentationskunnen og teknik på klaver og orgel. Han havde hele musikkulturen affotograferet på hukommelsen og kunne gengive den på klaveret. Han forventede det samme af sine elever og stillede høje krav til sine studerende.

Som menneske kunne han være sød og humoristisk, men også kantet og besværlig. I dag ville man nok kalde ham lidt af en nörd. Han havde en speciel stemme, der beskrives som luftfyldt og lidt rystende falsetagtig. Hans knirkende humor og indimellem bidende bemærkninger blev legendariske, og de mange anekdoter, som forfatteren med rund hånd og stor fortælleglæde strør ud over biografien, bidrager kraftigt til underholdningsværdien. Som f.eks. historien om hvordan han på konservatoriets bibliotek mødte den unge talentfulde organist Mads Høck, som præsenterede sig for mesteren. Kayser huskede, at han havde hørt Høck ved morgenandagterne i Vor Frue Kirke. Efter at samtalen var slut kom Kayser listende tilbage: "Her er noget, som måske ville kunne interessere Dem" – og rakte ham en begynderbog i orgelimprovisation!

Værkfortegnelsen fylder ni tætptrykte sider og omfatter hvad man må gå ud fra er rub og stub af Kaysers produktion: Orkester-, klaver-, orgel-, vokal- og kammermusik, men også blokfløjte- og akkordeonmusik, børnesange, kanons, klavertransskriptioner af klassiske orkesterværker samt talrige bearbejdelser af andre komponisters værker for forskellige ensembler. Denne del af bogen

er et grundigt stykke registreringsarbejde.

En grund til, at al denne musik blev så lidt spillet var nok, at Kayser selv lagde hindringer i vejen for sin musiks udbredelse. Dels var der hans notation med udbredt benyttelse af de svært læselige C-nøgler, der som han bidsk bemærkede "holdt de værste amatører væk fra min musik". En anden, og måske større, hindring var hans anstrengte forhold til koncertarrangører og musikforlæggere, hvad der lukkede adskillige døre for ham gennem tiderne. Hvis man ville anskaffe sig hans værker, måtte man møde personligt op i bungaloven i Vanløse, hvor de sirligt kalligraferede noder var til salg i aftryk fra Atelier Elektra. Priserne på noderne

var til gengæld meget overkommelige, fortæller Ellegård.

En af bogens styrker er de fine og inspirerende gennemgange af nogle af Kayseres hovedværker. Den kommer for eksempel rundt om *Tre salmi* for mezzosopran og orgel (1956) fra en række sider: tilblivelsen, der var foranlediget af den såkaldte Hellerupkreds, som ønskede at skabe en tidssvarende kirkemusik, en velformuleret analyse af musikken og en redegørelse for dens eksemplariske Kayser-stil. Med dette i tankerne kan man ærgre sig lidt over, at Jørgen Ellegård slet ikke kommer ind på Kayseres to store vokalværker med orkester *Juleoratoriet* fra 1943 og *Te Deum* fra 1953. Det nævnes endda, at Juleo-

ratoriet findes i en DR-optagelse med angivelse af medvirkende, så hvorfor skal vi snydes for en præsentation, der i Ellegårds hænder helt sikkert ville have været spændende?

Men ellers kan man kun anbefale bogen, som slutter med ordene: "På overfladen kan Leif Kayseres liv og værk nok virke noget tørt. Men begynder man at studere lidt nøjere, vil man opdage en stor rigdom, både musikalsk og menneskeligt – og ikke sjældent en hel del humor."

ONSDAGS KONCERTER 2023

i Roskilde Domkirke

Orgelmusik på det historiske barokorgel **Raphaëlisorglet**
Onsdage kl. 17

18. januar	Bernard Foccroulle, Belgien
15. februar	Michael Min Knudsen
15. marts	Hanne Kuhlmann, København
19. april	Lene Rasmussen Hesdorf & Victor Koch Jensen, trompet
17. maj	Peter Waldner, Innsbruck

14. juni	Sven-Ingvart Mikkelsen, København
16. august	Christophe Mantoux, Paris
20. september	Kristian Krogsgø, Århus
18. oktober	Léon Berben, Holland
15. november	Bine Bryndorf, Roskilde

RETTIDIG OMHU

Sundhedsvæsenet, energiforsyning, inflation, klima og krig i Europa var hovedtemaer i valgkampen op til folketingsvalget. Store akutte udfordringer, der kræver politisk handling. Tunge emner, der indbyrdes er forbundne og fordrer at magthavere har mod og indsigt til at træffe vanskelige beslutninger, uanset om der er tale om nationale eller globale forhold. Mens vi, i skrivende stund, venter på udfaldet af forhandlingerne om en kommende regering, er det opmuntrende at mærke danske politikeres ansvarlighed og erkendelse af at de kriser vi står over for kræver samarbejde på tværs af partiskel og snævre interesser.

Også folkekirken bliver involveret når krisen rammer. Netop i krisesituationer har kirken en særlig berettigelse ved at være til stede for befolkningen og ved at varetage opgaver for myndighederne. Samtidig har folkekirken naturligvis også et ansvar for sine medarbejdere i vanskelige tider.

Det er velkendt, at coronakrisen udfordrede folkekirken på flere måder. Der var f.eks. ikke forud etableret nogen procedure for håndtering af særlige krisesituationer, og der manglede en kommunikationsstrategi. Desuden blev krisehåndteringen udfordret af folkekirkens flade struktur, der ikke opererer med en samlet national ledelse der har mandat til at træffe beslutninger for folkekirken som helhed.

På baggrund af de indhøstede erfaringer har folkekirken nu udarbejdet en national kriseberedskabsplan, der træder i kraft 1. januar 2023. Beredskabet bemandes af en biskop, en provst samt en repræsentant for henholdsvis Præsteforeningen, Landsforeningen af Menighedsråd og kirkefunktionærerne, hertil en stiftskontorchef og en sekretariatsmedarbejder fra Landsforeningen. Beredskabet skal stå stand by og træde i funktion hvis der opstår en national krise. Det sker forhåbentlig yderst sjældent, men ved samtaler og øvelser skal det stående beredskab være forberedt og godt kendt med hinanden, så der om nødvendigt, kan ageres hurtigt og effektivt. Der er opmærksomhed på at kommunikation udgør en betydelig del af krisehåndteringer, og derfor er der knyttet kommunikationsmedarbejdere til staben, og man forventer at folkekirkens nye intranet vil blive en nyttig platform som kommunikationslinje.

Beredskabsplanen er rettidig omhu og et godt eksempel på at folkekirkens aktører i stigende grad er bevidste om at samarbejde mellem ledelsesstrenger og inddragelse af alle slags kompetencer er vejen frem. Som formand for DOKS, og på vegne af samtlige kirkefunktionærer, har jeg været med i arbejdet om udfærdigelse af den nationale beredskabsplan. Selv om baggrunden er alvorlig, er det glædeligt at kirkefunktionærernes faglighed og betydning for folkekirken således er fuldt anerkendt.

I forbindelse med krisehåndteringer der måtte komme i fremtiden, er det vigtigt at alle bidrager med faglighed og ansvarlighed. I det øjeblik, hvor den daglige almindelige drift ikke kan opretholdes, skal de ansattes viden inddrages, for i krisesituationer er det nødvendigt at de der skal træffe svære beslutninger bliver bedst muligt klædt på, og når krisen rammer er det vigtigt at alle aktører tager ansvar og bidrager til at finde løsninger. Derfor er det helt vitalt at kirkefunktionærerne indgår i kriseberedskabet og generelt i krisehåndteringer, og jeg ved med sikkerhed at DOKS' medlemmer i sådanne situationer vil kunne gøre en forskel.

Selv om jeg håber og beder til at det nedsatte kriseberedskab ikke skal i funktion, så vil tænkningen omkring beredskabet trække spor til den videre proces med at udvikle folkekirkens liv, vækst og arbejdspladser. Er gode samarbejdsrelationer integreret i folkekirkens struktur og daglige drift, står kirken langt bedre rustet i en krisesituation, hvor samarbejde på tværs af søjler og faggrupper kan få afgørende betydning.

Nordisk Jazz

SØREN ØSTERGAARD PEDERSEN TRIO

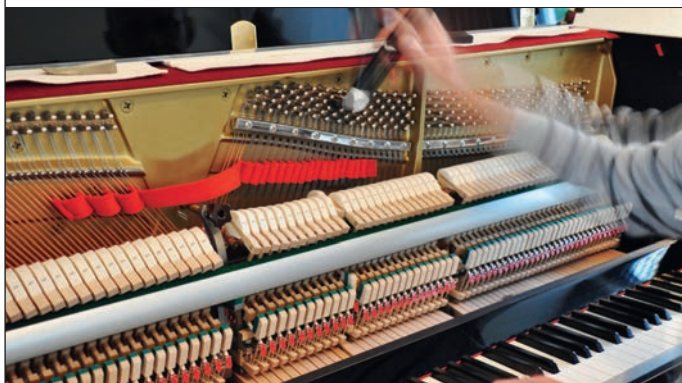
Simon Krebs

salt peanuts*:
"Dette er en form for dansk «folkemusikk» i arven etter Benny Andersen, som gjør seg godt i en jazzfremførelse."

Asbjørn Kambo

22985566
pedersenmusic.com
soepedersenmusic@gmail.com

PIANOKOMPAGNIET

Pianokompagniet er et team af erfarne klaverstimmere og instrumentmagere.

På vores værksted findes altid et udvalg af brugte istandsatte klaverer og flygler af anerkendte fabrikater, blandt andet nyere brugte japansk producerede Yamaha klaverer og flygler.

SCHIMMEL
PIANOS

Pianokompagniet forhandler Schimmels klaverer og flygler. Schimmel er grundlagt i 1885 og produceres i Braunschweig, Tyskland.

Pianokompagniet ApS · J. P. Larsens Vej 17C · 8220 Brabrand · tlf. 7023 8088 · aar@pianokompagniet.dk

www.pianokompagniet.dk

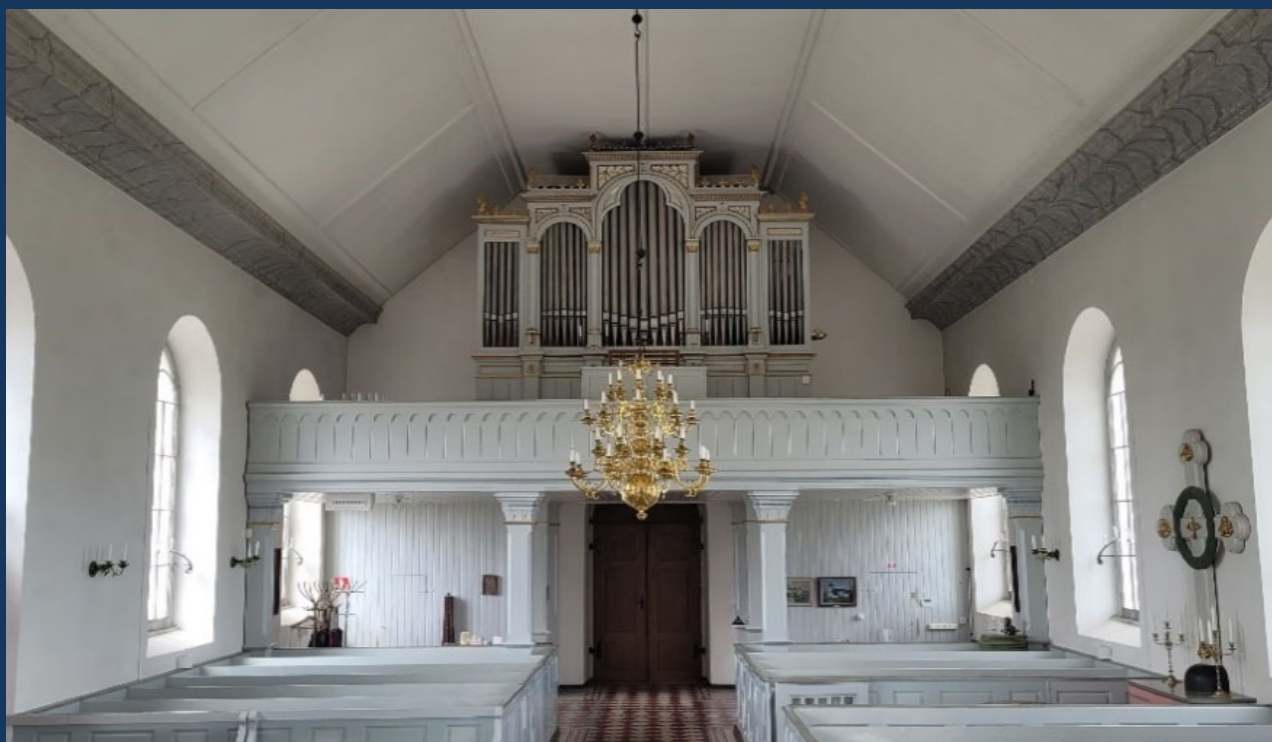
Orglet i Hoyvíkar Kirke · Færøerne

Facade tegnet af Marcussen & Søn · 25 stemmer HV SV P

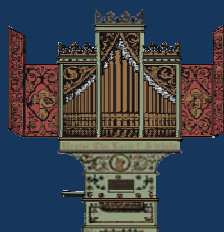
MARCUSSEN & SØN · ORGELBYGGERI A/S

STOREGADE 24 · DK-6200 AABENRAA · Telefon (+45) 74 62 23 50 · www.marcussen-son.dk

Orglet i Dagstorp Kirke, Sverige.

Bygget af Frobenius i 1937 som opus 293
Hovedrenoveret 2022
20 stemmer, 2 manualer og Pedal

Th. Frobenius & Sønner Orgelbyggeri A/S
Hammerbakken 20
3460 Birkerød
Tlf: 45 87 07 55

ANDEN JULEDAG, 1. TEKSTRÆKKE

Kim Thinggaard, kantor ved Bethlehemskirken, København, fortæller om sine musikvalg

Der er både bogstaveligt og i overført betydning højt til loftet i Bethlehemskirken, selvom den udefra set ligger indeklemmt i en husrække på Åboulevarden i København. Når man træder ind i rummet, bliver man forbavset over kirkens dimensioner, ikke mindst i højden, hvor Marcussen-orglet fra 1938 troner højt oppe i venstre side. Liturgisk set gør man, med Kim Thinggaards ord, ofte "noget andet end hvad man plejer."

Således også 2. juledag, hvor man fejrer laudes-messe. Kim Thinggaard fortæller, at inspirationen hertil går tilbage til 1999, hvor Selskabet Dansk Tidegærd sammen satte en liturgi, som var en lidt "lettere" gudstjeneste med afsæt i de katolske tidebønner, men med nadver. Aksel Madsen og Ulrich Teuber har sat musik til en række af sangene. Senere blev formen videreført i Københavns Vesperring, hvor Kim har det musikalske ansvar. I Bethlehemskirken har man, som Kim formulerer det, "præster, der vil være med til det".

"Julens gudstjenester er meget forskelligt besøgt. Juleaften har vi normalt gudstjeneste med fuld kirke, hvorimod 1. og 2. juledag er mindre godt besøgt. Derfor har vi indført en meditatív højmesse juledag og laudesmesse 2. juledag."

Strukturen er hentet fra den klassiske laudes, morgensangen i den vestlige tradition. Formessen består af indledning, bibelsk salme og en enkelt læsning. Der er en kort prædiken og 4 salmer. Menigheden synger med på antifonerne, som er indsunget i kirken.

Som indledning synges en gregoriansk versikel for solist og kor/menighed. Der er fire ansatte korsangere i kirken, denne dag udvidet til fem.

Inden nadveren bæres nadverelementerne ind i processon, den såkaldte Store Indgang, og her synges en Kerubhymne af Turtjaninov, som er hentet fra Kim Thinggaards udgivelse "Kantors Kerubhymner". Kim har selv sat musik til Zacharias' lovsang, som afrunder nadveren.

Musikvalg

Introitus: Egil Hovland: *Introitus til 2. juledag* bearbejdet af Aksel Madsen (WH)

Til Indgang: *Ordet blev kød* – kor (gregoriansk)

Psalme: Ulrich Teuber: *Psalme 98* (kor og menighed)

Kirkebøn: *Fredslitani* fra Kyiv

Store Indgang 2: *Kerubhymne* – Turtjaninov nr. 5 (Kantors Kerubhymner, 2. udg., 2022)

Under nadveren: Henrik Metz (arr.): *Maria gennem torne går*

Efter nadveren: Kim Thinggaard: *Benedictus*

Postludium: César Franck: *Alleluia fra l'Organiste* (Jubilate, Gehrmans)

Kim Thinggaard

Orgel Bethlehemskirken

Bethlehemskirken
Foto: Roberto Rizzi

Af Poul Skjøstrup Larsen

PÅ BESØG HOS PROTESTANTERNE I UNGARN

Som man måske kan vildledes til at tro, er der her ikke tale om et besøg hos oppositionen i det noget politisk urolige Ungarn, men tale om et besøg hos både den reformerte og den lutherske kirke i Ungarn, kirker der har rødder omkring fem hundrede år tilbage og begge med en meget omskiftelig historie.

Anledningen er den årlige "European Conference for Protestant Church Music", som fandt sted fra 15.-29. september med 37 deltagere fra 15 lande, og hvor undertegnede repræsenterede DOKS.

Allerede indkvarteringen på hotellet har hentydning til reformationen, idet vi blev indkvarteret på Kálvin tér, Kalvins plads, lige overfor den reformerte kirkes meget smukke hovedkirke. På pladsen står en statue af János Kálvin, som Jean Calvin hedder på ungarsk.

Konferencen indledtes med velkomstmiddag i et af Budapests meget mondæne barokpalæer, som ejes af den reformerte kirke. Præsidenten for konferencen, Hans Christian Hein, bød vel-

kommen, og både den reformerte og den lutherske biskop holdt velkomsttaler. Fredag formiddag gik vi igennem en gågade med smukke og velbevarede Jugendstilhuse til det lutherske centrum i Budapest. Centret består af et meget fint lille museum over den lutherske kirkes historie i Ungarn, en stor kirke, et luthersk gymnasium samt mødelokaler.

Første programpunkt var en grundig gennemgang af den lutherske kirkes meget omskiftelige historie. Interessen for Luthers opslag i 1517 af de 95 teser var allerede fra starten stor i det ungarske kongerige, som havde tætte forbindelser til Wittenberg. Reformationen bredte sig kort derefter til forskellige dele af Ungarn. Kort efter, i 1526, blev det ungarske kongerige splittet efter et stort slag, og en stor del af det daværende Ungarn blev en del af det muslimske osmanniske rige, hvilket gjorde forholdene for de kristne kirker vanskelige. I den øvrige del af landet bredte der sig et protestantisk flertal, både af lutheranere og reformerte. Vi hørte også om de vanskeligheder, der var ved at være luthersk kirke i Sovjettiden.

Næste punkt var overværelsen af en musiktime på det tilstødende lutherske gymnasium, som har et imponerende musiklokale. Gymnasiet lægger stor vægt på en god musikundervisning, især på kirkemusikken. Der blev sunget solfège i et friskt tempo hos sjette klasse, og hentet eksempler på modulation i musik af Tarquinio Merula. Det var ret imponerende.

Formanden for kirkens råd fortalte om forholdene for den nuværende lutherske kirke. Ca. 3 % af befolkningen er medlemmer af den lutherske kirke. En del af medlemmerne har rødder i den tysktalende del af befolkningen, som også historisk set har været en del af den administrative klasse i Ungarn. Der er også en ret stor del der har slovenske rødder. Formiddagen sluttede med en lille koncert, hvor kirkens organist Gergely Finta meget elegant og kompetent spillede på kirkens særdeles velklingende positiv fra baroktiden. Orglet er restaureret af det ungarske firma Aeris Orgona Kft., et firma der er værd at være opmærksom på.

Om eftermiddagen var vi igen i den refor-

Danseinstruktøren beretter
om sin forskning til præsidenten

Organist László Fassang ved orglet
i den reformerte kirke i Hold Utca

merte kirkes mondæne barokpalæ, hvor vi hørte om arbejdet med en ny salmebog. Det gælder for både den lutherske og reformerte kirke, at vi har mange fælles rødder i den tyske salmetradition. Derefter hørte vi et foredrag om orgellandskabet i Karpaterbækkenet. Aftenen bød på en smuk korkoncert i den fine reformerte kirke.

Om aftenen var der festmiddag på det meget seværdige etnografiske museum. Det skal omtales her, fordi det gav anledning til en interessant samtale med aftenens instruktør i czardas-dans. Ja, vi var alle på dansegulvet understøttet af tre unge czardasmusikere. Instruktøren har en kandidat i dans, og er nu ansat som forsker i dans. Hver lille landsby i Ungarn har sin egen stolte tradition, og et meget vigtigt kildemateriale er Kodály's og Bartók's optagelser og beskrivelser.

Lørdag formiddag var vi på besøg på den lutherske kirkemusikskole, som ligger i en kæmpe villa lige uden for Budapest. Det er virkelig et interessant sted. Det er et samlingssted for hele den lutherske kirke, og her uddannes der i kirkemusik så at

sige fra vugge til grav. Huset er indrettet med et utal af sengepladser og ditto orgler af meget forskellig standard og stil, lige fra fine to-manuals pibeorgler til harmonier og digitale orgler. Der undervises i orgelspil på alle niveauer, fra begyndere til det der svarer til vores kandidatuddannelse. Om sommeren er der kirkemusikkurser for børn, hvor hele huset summer af musik i alle afkroge, der holdes korseminarer og efteruddannelseskurser. Det er tydeligt, at det er en mindretalskirke med ret beskeden økonomi, men med imponerende aktiviteter.

Eftermiddagen bød på to orgeldemonstrationer. Først i den evangeliske kirke i Budavar, hvor der står et orgel på 35 stemmer, tre manualer, bygget i 2017 af Pécsi Orgonaépít Manufaktura. Orglet er bygget efter inspiration af de senere Silbermannorgler i Thüringen. Det kan godt være, at mensurer og vindlader er bygget efter de principper, men firmaet har formentlig ikke tænkt på, at orglet skulle intoneres. Der var almindelig enighed om, at det lød råt og ucharmerende.

Helt anderledes velklingende var orglet

i den reformerte kirke i Hold Utca, der har en tysktalende menighed. Her står et orgel af det tidligere omtalte firma Aeris Orgona Kft. Orglet er ligeledes inspireret af de thüringske barokorgler. Orglet har to manualer, men det hele står på én vindlade, og alle registre er vekseregistre. Det er mildt uligesvævende og stemt cirka en kvart tone over 440 hertz. I øvrigt blev orglet indviet i overværelse af premierminister Viktor Orbán. I sin tale sagde han blandt andet: "I dag har vi ikke brug for andet end modige samfund, der stolt erklærer sig kristne, europæiske, tyske og ungarske"!

Man kan høre orglet på YouTube: Közép-kori organmuzsika. Aeris Orgona Kft. har i øvrigt lige bygget et orgel i Reykjavik.

Søndagen bød på kantategudstjeneste i den lutherske hovedkirke, skibsfart på Donau og igen koncert om aftenen.

Mandag kørte vi i bus til Kecskemét, Kodály's fødeby, som ligger 90 km. sydøst for Budapest. Her blev det berømte Kodályinstitut grundlagt i 1973. Kecskemét's bymidte er utrolig smuk,

Den lutherske kirkemusikskole i Fót

beriget med store kirker og klostre fra de forskellige kirkesamfund og med et flot rådhus. Kodályinstituttet har til huse i et franciskanerkloster og har i dag ca. 80 studerende fra hele verden. Udover at tilbyde en kandidatgrad tilbyder de også sommerkurser. Konferencens deltagere var stort set alle rutinerede musikere, så vi sang kormusik af Kodály under ledelse af instituttets karismatiske leder. Naturligvis fik vi også et foredrag om Kodálys pædagogiske tanker og om hans uvurderlige indsamling af ungarsk folkemusik, som han foretog sammen med Bartok.

Eftermiddagen bød på besøg hos den reformerte kirkes uddannelsessted for præster. Den reformerte kirke har 1249 menigheder i Ungarn og ca. 1,6 millioner medlemmer, og er dermed det næststørste kirkesamfund i Ungarn. Den katolske kirke er naturligvis den største.

Konferencen sluttede med et besøg i en betagende smuk og romansk kirke i Ósca, som fremstår næsten som den blev bygget i det 13. århundrede. Guiden fortalte, at der her har været en reformert menighed lige siden kirken blev bygget. Det var

muligt under det osmanniske rige, fordi menigheden sendte penge direkte til den tyrkiske sultan. Kirken har dog også været brugt af muslimer. I koret er der et lille vindue med retning mod Mekka.

Det har været meget inspirerende og givende at være sammen kirkemusikere fra hele Europa og at få et indblik i et lille hjørne af det ungarske musikliv.

riisgraphics

30 ÅRS ERFARING MED GRAFISK KOMMUNIKATION
Vi løser grafiske opgaver og leverer grafik, tekst og billeder

- Portræt- eller interiørfotos
- Tryksager i små og store oplag
- Kirke- og medlemsblade
- CD-covers, plakater og foldere
- Annoncer
- Logo, grafik og artwork

Få et uforpligtende tilbud på email
helle@riisgraphics.dk

DOKS-ARRANGEMENTER

26.-27. januar

Bestyrelsesseminar i DOKS

27. januar, 10. marts,
14. april, 1. maj

Bestyrelsesmøde i DOKS

1.-3. maj

DOKS' årskursus i Svendborg

19.-22. september 2024

23. Nordiske Kirkemusiksymposium i
KøbenhavnFESTIVALER OG
KONCERTRÆKKER

KØBENHAVN

3.-31 december

KØBENHAVNS DOMKIRKE

Matine lørdage kl. 12
(undtagen 24. december)

7. januar

KØBENHAVNS DOMKIRKE

kl. 12 Messiaen: La Nativité du Seigneur
(Hanne Kuhlmann, orgel)

4.-25. februar

KØBENHAVNS DOMKIRKE

Matine lørdage kl. 12

2.-16. december

TRINITATIS KIRKE

Koncert fredage kl. 16.30

23. december

TRINITATIS KIRKE

kl. 16.30: Søren Chr. Vestergaard spiller
Messiaens La Nativité du Seigneur

6. januar - 24. februar

TRINITATIS KIRKE

Koncert fredage kl. 16.30

10. december

JESUSKIRKEN

Sven Verner Olsen opfører César Francks
12 større orgelværker på kirkens Cavaillé-
Coll-orgel fordelt på 4 mindre koncerter

ROSKILDE

18. januar – 15. november

ROSKILDE DOMKIRKE

Orgelkoncerter hver 3. onsdag i måneden kl. 17

KURSER

23. januar – 8. februar

"PR for kirkemusikken i medierne"
v/ journalist og grafiker Svend Løbner.
Webinar over tre aftener, Vestervig

27. januar – 14. april

Klaverledsagelse i mange stilarter –
4 fredage v/ Bjørn Elkjær, Løgumkloster

8. februar samt 15. april

"Lær at optræde under pres" v/sanger og
coach Ulla Munch, Roskilde

27.-28. februar

Demens - alder – palliation.
Den gerontologiske efteruddannelse -
Vest 1 v/ Rose Marie Tillisch,
FUV's lokaler Aarhus

2.-3. marts

Demens - alder – palliation.
Den gerontologiske efteruddannelse –
Øst 1 v/ Rose Marie Tillisch,
FUV's lokaler Vartov

21. marts

"1723 – Bachs første år i Leipzig". Foredrag
v/Hans Chr. Hein, Løgumkloster
www.kirkemusikskole.dk

25. marts

Workshop med sangskriver og sanger
Janne Mark, Roskilde
www.kirkemusikskole.dk

28. marts

DOKS stiftskonventet (Nord) finder sted i
Skagen kirke fra kl. 9.30 - 18.00Organistbladet bringer oplysninger om koncert-
rækker, festivals og andre arrangementer. Send
gerne oplysninger om din arrangementsrække til
organistbladet@doks.dk

ANNONCE

COME SUNDAY

Come Sunday er en dansk jazz-
gruppe, der har specialiseret sig i at
spille koncerter i kirkerummet.
En både smuk og festlig koncert med
Kjeld Lauritsen på Hammondorgel,
Jan Harbeck på saxofon og Espen
Laub von Lillienskjold på trommer.
Kontakt: Kjeld Lauritsen
havenr18@gmail.com
tlf: 2049 7405

Forsikring

FORBRUGER
RÅDET
tænkBedst i test
SEP. 2022Gratis
dyrlægehotline
med dækningen
"Sygdom og
ulykke"Den bedste
forsikring til din
bedste venSkal din bedste ven sikres hjælp,
hvis den bliver syg eller kommer til
skade?I TJM Forsikring får du den billigste
hundeforsikring med særlig gode
dækninger.✓ Ekstra god hundeanvars-
forsikring, der både dækker
dit lovpligtige ansvar og også
beskytter fx dine egne børn
under 14 år, din hundepasser og
hundetræner.

✓ Ældre hunde er også velkomne.

✓ Tilpas hundeforsikringen til netop
dine og din hunds behov.Se tjm-forsikring.dk/hundeforsikringSammenhold
betaler sig

DOKS'EN UD AF BOKSEN Af Mikael Garnæs

OM AT FINDE HISTORIERNE BAG NODERNE

Rut-Elena Boyschau, organist i Gråsten/Adsbøl Kirker, om at lade musikken fortælle

Rut-Elena Boyschau blev født i Bukarest som datter af en rumænsk far og en tysk mor. Det var en kunstnerisk og religiøst engageret familie, og Rut voksede op med et ben i både den ortodokse og den evangeliske kirke. Hun begyndte at spille klaver som barn. "Det var min mors tradition, og jeg lærte stykker af bl.a. Mozart, Bach og Beethoven. En gang i konfirmationsalderen, jeg var på ferie i Transsylvanien, fik jeg mulighed for at spille til en gudstjeneste: nogle Bach-præludier og salmer. Orglet tiltrak mig med det samme. Det at svæve hen over pedalerne med fødderne var betagende, jeg kom til at tænke på Fred Astaire-film og skøjteløbere. Og så disse fantastiske titler på orgelstykkerne! Det fascinerede mig at beskæftige mig med denne ekstra dimension kirkemusikken og senere hofmusikken har at byde på."

Som teenager flyttede Rut med sin mor til Bonn, og hun tog på konservatoriet i Köln eksamen i orgel, cembalo og pædagogik. Hun fik et Erasmus-år på Sweelinck-konservatoriet i Amsterdam med barokmusik som fokusområde og fortsatte med at studere symfonisk orgelmusik og improvisation i Frankrig. Hun blev ansat som docent ved konservatoriet i Halle. "Mens jeg var der mødte jeg min danske mand, som er præst, og så flyttede jeg til Danmark. Jeg søgte stillingen ved Gråsten Slotskirke, fordi jeg nærmest kunne høre barokmusikken da jeg trådte ind i kirken".

For at hjælpe barokprojektet på vej arbejdede Rut en årrække på at skaffe fondsmidler til to nye instrumenter til Gråsten Kirke, og i dag har kirken fået et

tomanualers fransk cembalo, bygget af Christian Fuchs, og et lille Klop-korgorgel bygget komplet af træ. Dem er nu alle meget glade for.

"Klangen af begge instrumenter står meget smukt i rummet. Vi som spiller på et instrument, er afhængige af et instrument med en smuk klang. Ligesom en sangers smukke stemme kan åbne følelserne og fantasien, sådan kan instrumenternes klang åbne op for musikken der spilles på dem. I forlængelse af indvielsen af begge instrumenterne har jeg netop indspillet en cd med højbarok musik for lille orgel og cembalo. Der er komponister som Rameau, Couperin og Royer på cembalo og Bach, Buxtehude og Böhm på orglet, og cd'en kommer til at hedde "Short Stories!". Jeg vil dele min glæde over at have de to instrumenter, som kom midt i coronatiden. Titler og kompositionsformen gør musikens historier let tilgængeligt for alle interesserede".

"Jeg har en livlig fantasi og holder af mange typer musik – på konservatoriet i Köln og senere i Lyon spillede jeg megen romantisk og ny musik - men jeg fanges på en særlig måde af barokmusikken og de mange fortællinger den rummer. Et værk som *Orgelbüchlein* har så mange lag! Hvis man forstår dem, kan man måske også formidle dem. Og ganske vist ved vi aldrig, hvad tilhørerne tænker på, men jeg kan godt lide ideen om, at der skal være ens historie bag, for at vække andres historier til live."

Rut-Elena Boyschau

